

Datum: 29 november 2022

Plaats: Kloosterkerk, Ter Apel

Aanwezigen:

Ring Groningen

Aanwezig H.A. van Dijk, ds. A. Bruin

Ring Oost Groningen

Aanwezig L.J. Wijnands, ds. J.F. Hoogstede

Afwezig H. van de Meent

Ring NO Groningen

Aanwezig ds. R. Poede, lid BM

Afwezig R. Wind

Ring Westerkwartier

Afwezig ds. M. Krooneman

Ring Winsum

Afwezig ds. M.H. Langenburg, J. Roorda, Y. Rosier-Hoogkamp

Ring Assen

Afwezig W. Oostenbrink

Ring Emmen

Aanwezig A.F. Kolkman, lid BM; D. de Jong, ds. B. de Groot

Ring Hoogeveen

Aanwezig M. Weismann,

Afwezig ds. S. van Dijk

Ring Zuidwest Drenthe

Afwezig ds. M. Gaastra, P. Steen, A. van Vuuren

Evang. Luth. Gem

Afwezig Johan Havinga

Overig

Aanwezig ds. J. Hommes, classispredikant, ds. W. Bakker, voorzitter visitatie, L. de Zeeuw, scriba, Tiety Veerman, notuliste (digitaal) N. Becht, actuarius;

Afwezig W. Wisman, voorzitter CCBB; E. Vrolijk, adviseur dienstverlening;

Afgevaardigden synode

Aanwezig H. Vrijhof, B. Meems, ds. G. van der Werff

Afwezig J. v.d. Berge, J. de Koning

Gasten (fysiek en digitaal):

Tjitte de Jong, Edenhof Norg, Aaldert Renting, Ontmoetingskerk Zuidwolde (Dr.), ds. Hendrik Betting, PG Stadskanaal, ds. Helmut Thon, PG Valthe en Valthermond & PG Ter Apel.

1 Woord van welkom:

Ds. Melle Leffers heet ons welkom in de prachtige Kloosterkerk van Ter Apel. De Kloosterkerk doet tegenwoordig dienst als museum met wisselende collecties.

In 1604 was Johannes Emmen de laatste prior en werd de eerste predikant van de protestantse gemeente in de Kloosterkerk. Ds. Leffers is intussen de 46ste predikant in deze kerk en is ook voor 50% als predikant verbonden aan HG Westerbork en hij vervult hiermee een verbindende factor in de Classis Groningen- Drenthe.

2 Avondgebed:

We luisteren naar het orgelspel van organist Bertus Kloosterman. Ds. Leffers opent met het Avondgebed: Nu de nachten langer worden. Vervolgens zingen we enkele liederen van lied 463 en wordt Jes. 2: 1-5 gelezen.

Een samenvatting uit de meditatie:

In New York staat bij het gebouw van de Verenigde Naties een beeld gemaakt door een Oekraïense kunstenaar wat midden in de Koude oorlog werd geschonken door nota bene de Russische regering. De tekst onder het beeld: Wij zullen onze zwaarden omsmeden tot ploegscharen. Wat een schril contrast met de huidige oorlog. In de adventstijd dromen we van een wereld zonder geweld en oorlog. En met kerst zingen we van Vrede op aarde. We blijven hopen en verwachten op een nieuwe weg. We hebben de visioenen uit Jesaja blijvend nodig om de moed niet te verliezen.

We zingen uit lied 489: Open je hart. Vervolgens sluiten we af met gebed.

2a De voorzitter checkt het aantal aanwezigen, maar helaas kan het *quorum* niet gehaald worden. Daarom kunnen er vanavond geen formele besluiten worden genomen.

3 **Thema:** De werkelijkheid van de asielopvang in Ter Apel en het initiatief van de gezamenlijke kerken in Ter Apel om asielzoekers onderdak te bieden. Jaco Bron, oud-voorzitter kerkenraad en Paul Wösten, ouderling-kerkrentmeester verzorgen de inleiding. Organisatorisch is het moeilijk om in groepjes te discussiëren, daarom wordt hiervan af gezien.

Jaco Bron zet uiteen wat voor betekenis de Kloosterkerk in het asielprobleem in Ter Apel heeft. Er wordt met veel organisaties samengewerkt, en zeker ook met de bevolking, want iedereen weet/kent wel een stukje van het probleem. Maar de helicopterview ontbreekt. De rol van de kerk werd besproken: Hoe kun je van een kerk een dorpskerk worden of pioniersplek. In het beleidsplan heeft men dit beschreven.

Samenvattend: Veel mensen hebben nauwelijks een idee wat voor mogelijkheden de kerk op korte en lange termijn kan bieden. Welke activiteiten, middelen, vrijwilligers er zijn. Maar zeker ook de wijze waarop men met en over mensen praat of hulp kan bieden. Er werd een denktank ingesteld, maar Covid bracht het overleg tot stilstand.

Gelukkig is er een nieuwe denktank door de drie kerken ingesteld om de realisatie naar een Dorpskerk te verwezenlijken. Vele activiteiten worden benoemd zoals zingeving, armoedebestrijding op school, laagdrempelig zijn vanuit de kerk naar het dorp enz. En dan komt de oorlog in Oekraïne. Hoe kunnen we deze mensen hulp bieden. Waar loop je tegenaan.

Woorden en daden, informatie op sites van de Rijksoverheid stroken niet altijd met elkaar.

Paul Wösten belicht de praktische kant van oplossingen. Er was een huis van de Kloosterkerk vrijgekomen. We besloten als drie kerken om het vrij te houden voor Oekraïense vluchtelingen. Maar dan loop je tegen instanties aan, velen zijn van goeden wille maar je komt er niet verder mee. Daarom hebben we als drie kerken aan selfsupporting gedaan.

Er is een huis gerenoveerd en ingericht voor een Oekraïens gezin (ouders met twee dochters). De ouders werken allebei en de kinderen gaan naar school. Er zijn acties op touw gezet voor ondersteuning. Intussen pakt dit gezin zelf de regie in handen en kijkt vol moed naar de toekomst. Dit biedt de mogelijkheid om nu andere vluchtelingen te helpen, die buiten slapen bij het AZC. Als kerken voelen we ons vermalen worden tussen Rijksoverheid en gemeente. Elke instantie is met eigen mogelijkheden bezig. Het rapport van de ombudsvrouw gaf nog meer inzicht in de schrijnende situaties. Er mogen rondom 55 ouderloze kinderen in het AZC zijn. Maar er zijn wel een paar honderd. De landelijke organisatie Migreat met een eigen fondswerving wordt gedoogd. Elke avond kijkt Migreat of er mensen buiten de poort staan en wordt er hulp geboden. Wij als kerken ondersteunen deze organisatie en participeren mee. De vraag: We lezen, horen veel negativiteit, overlast enz. Hoe ga je daarmee om als kerken? Paul Wösten antwoordt dat het AZC ook veel goeds heeft gebracht in dit gebied. De gemeente Westerwolde ontvangt financiële middelen voor de opvang. Veel mensen uit de omgeving werken in het AZC. De mensen uit de buurt zijn het meest positief. Jaco Bron eindigt met de volgende zin: *De opdracht van een christelijke geloofsgemeenschap is niet om aan diaconaat te doen, maar diaconaal te zijn.*

De voorzitter bedankt de heren voor hun bevlogen inzet met een bloemetje.

4 **Rapport: 'kerkelijk leven in de classis Groningen – Drenthe 2018 – 2022'**

Het vierjarig rapport over het geestelijk leven in onze classis is tijdens de CV van 17 mei jl. aangeboden en daarna vastgesteld. Onze classispredikant leidt dit onderwerp in en benoemt enkele van de gesignaleerde knelpunten. Ds. Hommes spreekt namens het BM uit dat het rapport zonder enige vraag is aangenomen. Toch wil het BM graag weten of hun analyse gedeeld wordt. Vandaar worden de volgende onderwerpen ter bespreking voorgelegd.

Werkgemeenschap: Afgelopen voorjaar heeft het BM alle werkgemeenschappen bezocht. Geloof, leven, God, de schrift en kerkzijn vandaag waren de onderwerpen. Veel predikanten lopen tegen het probleem aan dat er weinig behoefte in de gemeentes is om van gedachten te wisselen over bovengenoemde onderwerpen. Zo komt men in een spagaat terecht, want dit is het vak van een predikant. Kunnen we nog van een gedeelde geloofstaal spreken? Er is een voelbare verlegenheid. Een gesprek op gang brengen is moeilijk maar wel belangrijk in deze tijd. Reacties uit de zaal: Vergrijzing . het is altijd zo geweest, het dient mijn tijd wel uit. Een gesprek over de kerk gaat nog wel, maar over eigen persoonlijkheid praten is moeilijk. Wat heeft je geraakt in een dienst? Een voorganger dient voor te gaan, verbinding zoeken. Ondanks de huidige verschillen in denken moet het eigenlijk toch mogelijk zijn om in verscheidenheid openingen voor een gesprek op gang brengen.

Vernieuwing: Een landelijk item. In de jaren 70-80 zijn er veel liturgische commissies in het leven geroepen. Er zijn pioniersplekken ontstaan die op een totaal andere manier georganiseerd zijn. Nog een vernieuwing is de kliederkerk. Een vraag uit het BM: Wat doen we hiermee? Moet dit gestimuleerd worden, welke rol spelen we hier? Conclusie: Vergrijzing, ontbreken van menskracht noopt ons te zeggen dat we beter kunnen faciliteren dan stimuleren. Er moet een plan zijn waarom er vernieuwing nodig is, anders voelt het gekunsteld. Men zal dan weinig vooruitgang boeken.

Vacatures: Er zijn grote zorgen over de lege plekken die steeds meer zullen ontstaan doordat er veel predikanten met emeritaat gaan. De aanwas van jonge predikanten geeft ook zorgen. Dus een tekort aan predikanten is niet meer weg te denken. Er is een leegloop met als gevolg dat de financiën ook niet meer toereikend zijn om een predikant voor 1 FTE te benoemen.

Samenwerken met buurgemeenten zal men vaker zien gebeuren.

Orthodoxie en vrijzinnigheid: Er bestaat spanning in de kerk rondom het kwijtraken van de 'rand'. De indruk leeft dat de vrijzinnigheid verdwijnt en dat de orthodoxie aan de winnende hand is. Het BM zou graag zien dat er meegedacht wordt over dit rapport. Reacties zijn dan ook nog steeds welkom.

5 Verslag vanuit de Generale Synode n.a.v. de bijeenkomsten op 11 en 12 november –

Bijdrage door mevrouw Heleen Vrijhof als afgevaardigde naar de generale synode (zie bijlage hierna).

6 Herbenoeming ds. Jan Hommes als classispredikant

De afgevaardigden hebben ingestemd met de herbenoeming van ds. Jan Hommes als classispredikant en met het opstarten van sollicitatieprocedure voor de nieuwe classispredikant per 1 januari 2024. Voor de herbenoeming moet de kleine synode worden gehoord. M.b.t. de sollicitatieprocedure zal een sollicitatiecommissie moeten worden samengesteld. Het BM stelt aan de CV voor om Henk van Dijk, ds. Marianne Gaastra en Hans van de Meent te benoemen als leden van de sollicitatie commissie. De voorzitter geeft aan dat er uiteraard de mogelijkheid is om ook anderen voor te stellen. De commissie kan eventueel ook uitgebreid worden.

6 Notulen Classicale Vergadering van 20 september 2022

Er zijn geen opmerkingen, maar het quorum wordt niet gehaald. Dus vaststelling moet in de eerstvolgende vergadering.

7 Herbenoeming afgevaardigden naar de cv per 1 januari 2023:

De voorzitter spreekt zijn zorgen uit over het aantal vacatures en vindt het beschamend dat keer op keer het quorum niet gehaald wordt op de CV. Hij vraagt zich af waar de steun blijft voor het BM. Het blijft daardoor moeilijk om gemotiveerd te blijven.

- De afgevaardigden, ds. Marijn Krooneman (ring Westerkwartier), Jakob Roorda (ring Winsum), Bert Kolkman (ring Emmen) en Anke van Vuuren en ds. Marianne Gaastra (ring Zuidwest Drenthe) zijn herbenoemd voor een volgende termijn.
- In verband met de nog openstaande vacatures zijn kerkenraden en werkgemeenschappen in de betreffende ringen opgeroepen om mensen af te vaardigen naar de Classicale Vergadering:

Ring Groningen	- ambt van ouderling
Ring NO Groningen	- ambt van diaken
Ring Oost Groningen	- ambt van predikant (<i>opvolging van ds. Jos Hoogstede</i>)
Ring Westerkwartier	- ambt van diaken en van ouderling-kerkrentmeester
Ring Assen	- ambt van predikant en van ouderling
Ring Hoogeveen	- ambt van diaken

8 Mededelingen

Classispredikant:

Moderamen:

- *Verbintendienst Ds. Heleen Maat:*

Ds. Heleen Maat is als regiopredikant op 27 november a.s. aan onze classis verbonden. Ds. Jan Hommes heeft haar bevestigd.

- *afvaardiging naar de Generale Synode per 1 januari 2023:*

De kerkenraden in onze classis zijn in de gelegenheid gesteld om namen voor te dragen voor afvaardiging naar de Generale Synode. De keuze van het ambt is vrij.

- *Herbenoeming ds. Wouter Bakker als voorzitter Visitatie*

De afgevaardigden hebben ingestemd met de herbenoeming van ds. Wouter Bakker als voorzitter van het Classicale College voor de Visitatie met ingang van 1 april 2023 voor een periode van 4 jaar. Voor herbenoeming is het Generale College voor de Visitatie gehoord, die de herbenoeming van harte heeft ondersteund.

- *Benoeming en herbenoeming leden Visitatie:*

Ds. Marja de Jager en Gerard van Slageren zijn benoemd resp. herbenoemd als leden van het classicaal college voor de Visitatie.

- *Notulist Classicale vergaderingen:*

mevrouw Tiety Veerman-Hiddinga (PG Winsum-Halfambt) is benoemd tot notulist voor de CV.

- *Notulist vergaderingen breed moderamen:*

de heer Hans Beek te Zuidhorn is benoemd tot notulist voor de BM vergaderingen.

- *Penningmeester en administrateur:*

De heer Gerrit van den Bosch te Smilde is tot penningmeester benoemd. De heer Freerk Mol heeft toegezegd zich als administrateur te willen blijven inzetten voor onze classis.

- *Begroting 2023:*

De *begroting 2023* is door de afgevaardigden na beantwoording van vragen goedgekeurd. De stichting van de classis is akkoord gegaan met het gevraagde bedrag.

- De moderamina van de classes Fryslân en Groningen-Drenthe hebben de beide *classicale colleges van Opzicht* ontmoet tijdens een gezamenlijk gesprek op 22 november en hebben met elkaar gesproken over samenwerking van beide colleges. Conclusie tot nu toe:

Samenvoeging tot één college is te belastend voor beide colleges. Beide colleges zijn onderbemand. De druk voor de voorzitters en secretarissen is groot. Het werk van de juridisch adviseurs is tijdrovend. Voor de toekomst zal er meer moeten worden gezocht naar professionaliteit met een passende honorering. Besproken is verder dat beide colleges gebruik kunnen maken van elkaars leden, b.v. bij een bepaald vraagstuk. Ook is de suggestie gedaan om bij elke zitting over en weer een lid van het andere classicale college van Opzicht uit te nodigen om zo elkaar beter te leren kennen.

- Het moderamen heeft de *synode afgevaardigden* uitgenodigd om met elkaar te spreken op 7 december a.s. over hoe we met elkaar contact kunnen onderhouden en wat de zaken zijn waar wij in ons beleid rekening mee moeten houden.

- *Werkgroep verkenning 4^e ambt:*
De kerkelijk werkers Esther de Vegt en Bert Broers nemen deel aan een verkenning naar een eventueel in te stellen 4^e ambt voor kerkelijk werkers die geen dienaar des Woords willen worden.
- *Vergaderrooster 2023:*
De classicale vergaderingen zijn gepland op 21 februari 2023. Deze wordt gehouden in de ringen Emmen/Hoogeveen en vervolgens op 16 mei, 19 september en 28 november.

9 Rondvraag.

Leon Wijnands informeert of de classicale notulen ook naar de scribae van de plaatselijke kerken gestuurd kunnen worden.

10 Sluiting door de voorzitter

Bijlage bij agendapunt 5: bijdrage door mevrouw Heleen Vrijhof

Beknopt verslag van de synode gehouden op 11 november 2022 in Lunteren, bewerkt door Heleen Vrijhof met dank aan synodelid J.W. Boorsma, Friesland

1) Verhuizing van de PThU naar Utrecht

Met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van onze universiteit (PThU) heeft de synode openhartig gesproken over de nieuw te betrekken locatie in Utrecht. De samenwerking met de VU in de Bachelor Theologie is onder druk komen te staan doordat enkele aan de VU verbonden seminars van andere kerkgenootschappen een bachelor los van de PThU - VU samenwerking verlangen. Teneinde zich beter te kunnen onderscheiden heeft de PThU voor Utrecht gekozen. De synode heeft haar bezorgdheid over eventuele consequenties indringend gedeeld, m.n. de twijfel over de kansen in Utrecht weer accreditatie te krijgen voor een bacheloropleiding theologie. Daarnaast heeft de synode met de PThU lang gesproken over het niet vervullen van één van de twee voorwaarden voor verhuizing, namelijk inbedding in de brede Universiteit Utrecht. Afspraak is dat de PThU frequenter dan nu de synode zal informeren over ontwikkelingen.

2) Speelruimte gezocht

Na een verkennende bespreking in 2021 van de Protestantse visie op kerkgebouwen heeft de synode het rapport 'Speelruimte gezocht' vastgesteld. Een kerkgebouw heeft altijd iets profetisch: - het heilige in de ontmoeting met God; - de ontmoeting met elkaar; - onze eigen beleving zoals naar de omliggende wereld. Het rapport initieert het voorkómen van definitieve sluiting van kerkgebouwen door het oorspronkelijke karakter in ambiance en beleving te combineren met betekenis voor de gehele woonomgeving. Ik heb het moderamen er op attent gemaakt dat kerkenraden misschien in deze tijd nog meer behoefte hebben aan begrip voor hun netelige positie wat betreft energie en hulp hoe daarin te handelen. De Dienstenorganisatie (DO) kan verder helpen met passende informatie op dat gebied.

3) De visienota 'Het Israëlijsch-Palestijns conflict' in de context van de Arabische wereld van het Midden-Oosten'

Deze visienota uit 2008 is aan herijking toe door toename van wanhoop nu het vredesproces in een impasse verkeert en de beoogde 'Twee Staten oplossing' steeds verder weg lijkt. Bepleit wordt door de herziening 'Israël/Palestina een gezonde plek te geven binnen het gemeenteleven'.

Ds. Gert van Helden uit Friesland heeft in dat licht zich sterk gemaakt voor een aanscherping in de zin dat ook aangegeven wordt hoe aandacht voor de drievoudige roeping ten aanzien van het volk Israël, en Israël en Palestina het hart van het gemeente-zijn raakt.

4) Veilige kerk

Rond het thema Veilige Kerk verscheen in 1999 de nota Schuilplaats in de Wildernis. Deze is in 2019 wegens ontwikkelingen rond seksueel misbruik concreter gemaakt in het actieprogramma 'Werk aan de Schuilplaats'. Dit programma is nu geëvalueerd en ontwikkelde protocollen en procedures moeten nu in kerkelijke regelgeving worden opgenomen.

Gemeenten moeten nadenken en actie ondernemen om een 'veilige kerk' te zijn. Dat heeft de generale synode besloten. Veilig kerk-zijn begint bij fatsoenlijke omgang met elkaar tot weten wat er moet gebeuren als er onverhoopt sprake is van grensoverschrijdend gedrag of seksueel misbruik.

Daarnaast sprak de synode haar berouw uit over het feit 'dat we als kerk tekortschieten in de wijze waarop we met slachtoffers van seksueel en geestelijk misbruik binnen onze kerk zijn omgegaan en niet in staat geweest zijn de slachtoffers te beschermen'. Ook vond de synode het onaanvaardbaar dat de (juridische) ondersteuning van slachtoffers ontbreekt terwijl die er wel is voor daders. Die ondersteuning moet er zo snel mogelijk komen. De synode schonk veel aandacht aan het thema Vertrouwenspersonen. Het voorstel is een regeling op te stellen die classes verplicht tot de aanstelling van een gemengd team van gekwalificeerde vertrouwenspersonen dat voor elke gemeente toegankelijk moet zijn. Of een regeling die gemeenten verplicht

tot aanstelling van gekwalificeerde vertrouwenspersonen per gemeente of ring van gemeenten.

Ook in de kerk is het aanvragen van VOG's voor taak- en ambtsdragers verplicht. Dat kan gratis. Wel geven synodeleden aan dat een VOG natuurlijk niet dé oplossing is voor het creëren van een veilige gemeente. Het kan wel een aanleiding zijn voor een goed gesprek over de veilige kerk.

In het oorspronkelijke besef dat voor daders altijd bekering mogelijk is en een tweede kans tot terugkeer in het ambt mogelijk zou moeten zijn hebben we na enkele schrijnende zaken toch dit beleid heroverwogen. We hebben besloten dat bij een zware tuchtkwestie het Opzichtcollege en het Generaal Opzichtcollege bij ontzetting uit het ambt de mogelijkheid moeten krijgen een jaren latere heraanvraag tot toetreding op voorhand te blokkeren.

Twee zaken zijn bovendien krachtig onderstreept: het huidige beleid ontbeert aandacht en beleid voor mentaal grensoverschrijdend gedrag en preventie van fysiek en mentaal misbruik en dat vraagt actie.